

8 NOVEMBER 1993. - Wet tot bescherming van de titel van psycholoog.

BS 31/05/1994 in voege 10/06/1994

Gewijzigd door:

KB 24/01/1997 BS 20/02/1997

Wet 09/07/2004 BS 15/07/2004

KB

BS

Blz

20/01/2005

16/02/2005

5 - 8

HOOFDSTUK I. - Beroeps titel. ----- Art. 1 - 2

HOOFDSTUK II. - Psychologencommissie.----- Art. 3 - 8

HOOFDSTUK III. - Strafbepalingen. ----- Art. 9 - 11

HOOFDSTUK IV. - Overgangsbepalingen. ----- Art. 12 - 20

HOOFDSTUK I. - Beroepstitel.

Artikel 1.

Niemand mag de titel van psycholoog dragen, indien hij niet aan de volgende voorwaarden voldoet :

1° houder zijn :

- a) van een door een Belgische universiteit uitgereikt diploma van licentiaat of doctor in de psychologie of van een daarmee door de bevoegde instantie gelijkwaardig verklaard buitenlands diploma;
- b) of van één van de hierna vermelde, door een Belgische universiteit uitgereikte diploma's of van een daarmee door de bevoegde instantie gelijkwaardig verklaard buitenlands diploma :
 - licentiaat of doctor in de beroepsoriëntering en selectie;
 - licentiaat of doctor in de psychologische wetenschappen;
 - licentiaat of doctor in de toegepaste psychologie;
 - licentiaat of doctor in de psychologische en pedagogische wetenschappen - richting ontwikkelingspsychologie;
 - licentiaat of doctor in de psychologische en pedagogische wetenschappen - richting industriële psychologie;
 - licentiaat of doctor in de psychologische en pedagogische wetenschappen - richting ontwikkelings- en klinische psychologie;
 - licentiaat of doctor in de psychologische en pedagogische wetenschappen - richting bedrijfspsychologie;
 - licentiaat of doctor in de psychologische en pedagogische wetenschappen - richting theoretische en experimentele psychologie;
 - licentiaat of doctor in de ontwikkelingspsychologie;
 - licentiaat of doctor in de klinische psychologie;
 - licencié ou docteur en orientation et sélection professionnelles;
 - licencié ou docteur en sciences psychologiques;
 - licencié ou docteur en psychologie appliquée;

- licencié ou docteur en sciences psychologiques et pédagogiques - orientation psychologie génétique;
- licencié ou docteur en sciences psychologiques et pédagogiques - orientation psychologie industrielle;
- licencié ou docteur en sciences psychologiques et pédagogiques avec l'une des attestations suivantes :
 - psychologie clinique;
 - psychologie sociale et socio-psychologie;
 - psychologie industrielle;
 - psychologie clinique et curative;
 - licentiaat of doctor in de psychopedagogische wetenschappen - richting psychologie;
- c) of van een vóór 1 januari 1960 door een Belgische universiteit uitgereikt diploma van licentiaat of doctor en als lid van het academisch personeel psychologie doceren aan een Belgische universiteit;
- d) of van een niet-universitair diploma van adviseur inzake beroepskeuze bedoeld in het koninklijk besluit van 22 oktober 1936 en behaald vóór 13 januari 1947;
- e) of van een diploma van " licencié en sciences psychopédagogiques - orientation guidance et counseling, uitgereikt door de Rijksuniversiteit te Bergen vóór de bekendmaking van deze wet;
- f) of van een diploma van licentiaat of doctor in de psychologische en pedagogische wetenschappen, of van een diploma van licentiaat of doctor in de psycho-pedagogische wetenschappen, behaald voor de bekendmaking van deze wet;

g)

1. een diploma voorgeschreven door een andere lid-Staat van de Europese Gemeenschap of een andere Staat die partij is bij de overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, hierna "Staat" te noemen om tot het beroep van psycholoog op zijn grondgebied te worden toegelaten, dan wel deze activiteit aldaar uit te oefenen, en dat in een Staat behaald is.

Wordt verstaan onder diploma :

alle diploma's, getuigschriften en andere titels dan wel elk geheel van dergelijke diploma's, certificaten en andere titels :

- afgeven door een bevoegde autoriteit in een Staat,

- waaruit blijkt dat de houder met succes een postsecundaire studiecycclus van ten minste drie jaar of een gelijkwaardige deeltijdstudie heeft gevolgd aan een universiteit of een andere instelling voor hoger onderwijs of een andere instelling van gelijkwaardig opleidingsniveau en in het voorkomend geval, dat hij met succes de beroepsopleiding heeft gevolgd die in aanvulling op de postsecundaire studiecycclus wordt vereist;

- waaruit blijkt dat de houder de vereiste beroepskwalificaties bezit om tot het gereguleerd beroep van psycholoog in die Staat te worden toegelaten of om dat beroep uit te oefenen, wanneer de met het diploma, het certificaat of de andere titel afgesloten opleiding overwegend in de Europese Gemeenschap of de Europese Economische Ruimte is genoten of wanneer de houder ervan een driejarige beroepservaring heeft opgedaan, gewaarmerkt door de Staat die een diploma, certificaat of een andere titel van een derde land heeft erkend.

Alle diploma's, certificaten en andere titels, dan wel elk geheel van dergelijke diploma's, certificaten en andere titels die door een bevoegde autoriteit in die Staat zijn afgeven, worden gelijkgesteld met een diploma indien een in de Europese Gemeenschap of de Europese Economische Ruimte gevolgde opleiding wordt afgesloten welke door een bevoegde autoriteit in die Staat als gelijkwaardig wordt erkend, en daaraan dezelfde rechten inzake toegang tot of uitoefening van het gereguleerde beroep van psycholoog zijn verbonden;

Wordt verstaan onder gereguleerde opleiding: alle opleidingen :

- die rechtstreeks gericht zijn op de uitoefening van een bepaald beroep, en

- die bestaan in een postsecundaire studie van ten minste drie jaar, of uit een met deze studieduur overeenstemmende deeltijdse studie, aan een universiteit, een instelling voor hoger onderwijs of een instelling van gelijkwaardig niveau, en, in voorkomend geval, uit de bovenop de postsecundaire studie vereiste beroepsopleiding, beroepsstage of praktijkervaring; de structuur en het niveau van de beroepsopleiding, beroepsstage of praktijkervaring worden vastgelegd bij de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de betrokken lidstaat of worden door de hiertoe aangewezen instantie gecontroleerd of erkend;

2. Indien de betrokkene het beroep van psycholoog gedurende twee jaar tijdens de voorafgaande tien jaren voltijds heeft uitgeoefend in een andere Staat waar het beroep niet gereguleerd is, een diploma :

- afgegeven door een bevoegde autoriteit in een Staat;

- waaruit blijkt dat de houder met succes een postsecundaire studiecycclus van ten minste drie jaar of een gelijkwaardige deeltijdstudie heeft gevolgd aan een universiteit of een instelling van hoger onderwijs of een andere instelling van gelijkwaardig opleidingsniveau in een Staat, en in het voorkomende geval, dat hij met succes de beroepsopleiding heeft gevolgd, die in aanvulling op de postsecundaire studiecycclus wordt vereist;

- en die hem op de uitoefening van dit beroep heeft voorbereid.

Alle titels, dan wel elk geheel van dergelijke titels die door een bevoegde autoriteit in een Staat zijn afgegeven, worden met het diploma gelijkgesteld, indien daarmee een in de Europese Gemeenschap of de Europese Economische Ruimte gevolgde opleiding wordt afgesloten welke door de Staat als gelijkwaardig is erkend, mits de andere lidstaten en de Commissie van deze erkenning in kennis zijn gesteld.

De in de eerste alinea van dit punt bedoelde beroepservaring van twee jaar mag echter niet worden geëist wanneer de aanvrager met de in dit punt bedoelde opleidingstitel(s) een gereguleerde opleiding heeft afgesloten.

g)

~~1. een diploma voorgeschreven door een andere Lid-Staat van de Europese Gemeenschap of een andere Staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, hierna "Staat" te noemen, om tot het beroep van psycholoog op zijn grondgebied te worden toegelaten dan wel deze activiteit aldaar uit te oefenen, en dat in een Staat behaald is;~~

~~Wordt verstaan onder diploma:~~

~~alle diploma's, getuigschriften en andere titels dan wel elk geheel van dergelijke diploma's, certificaten en andere titels;~~

~~afgegeven door een bevoegde autoriteit in een Staat;~~

~~waaruit blijkt dat de houder met succes een post-secundaire studiecyclus van ten minste drie jaar of een gelijkwaardige deeltijdstudie heeft gevolgd aan een universiteit of een instelling voor hoger onderwijs of een andere instelling van hetzelfde opleidingsniveau en, in voorkomend geval, dat hij met succes de beroepsopleiding heeft gevolgd die in aanvulling op de post-secundaire studiecyclus wordt vereist;~~

~~waaruit blijkt dat de houder de vereiste beroepskwalificaties bezit om tot het gereguleerd beroep van psycholoog in die Staat te worden toegelaten of om dat beroep uit te oefenen, wanneer de met het diploma, het certificaat of de andere titel afgesloten opleiding overwegend in de Europese Gemeenschap of de Europese Economische Ruimte is genoten of wanneer de houder ervan een driejarige beroepservaring heeft opgedaan, gewaarmerkt door de Staat die een diploma, een certificaat of een andere titel van een derde land heeft erkend;~~

~~Alle diploma's, certificaten en andere titels, dan wel elk geheel van dergelijke diploma's, certificaten en andere titels die door een bevoegde autoriteit in een Staat zijn afgegeven, worden gelijkgesteld met een diploma indien daarmee een in de Europese Gemeenschap of de Europese Economische Ruimte gevolgde opleiding wordt afgesloten welke door een bevoegde autoriteit in die Staat als gelijkwaardig wordt erkend, en daaraan dezelfde rechten inzake toegang tot of uitoefening van het gereguleerd beroep van psycholoog zijn verbonden;~~

~~2. of, indien de betrokkene het beroep van psycholoog gedurende twee jaar tijdens de voorafgaande tien jaren voltijds heeft uitgeoefend in een Staat waar dat beroep niet gereguleerd is, een opleidingstitel:~~

~~—afgegeven door een bevoegde autoriteit in een Staat,~~

~~—waaruit blijkt dat de houder ervan met succes een post-secundaire studiecyclus van ten minste drie jaar of een gelijkwaardige deeltijdstudie heeft gevolgd aan een universiteit of een instelling van hoger onderwijs of een andere instelling van hetzelfde opleidingsniveau in een Staat, en, in voorkomend geval, dat hij met succes de beroepsopleiding heeft gevolgd die in aanvulling op de post-secundaire studiecyclus wordt vereist,~~

~~—en die hem op de uitoefening van het beroep van psycholoog heeft voorbereid.~~

~~Alle titels, dan wel elk geheel van dergelijke titels die door een bevoegde autoriteit in een Staat zijn afgegeven, worden met de in het eerste lid bedoelde opleidingstitel gelijkgesteld, indien daarmee een in de Europese Gemeenschap of de Europese Economische Ruimte gevolgde opleiding wordt afgesloten welke door de Staat als gelijkwaardig is erkend, mits de andere Staten en de Europese Commissie van deze erkenning in kennis zijn gesteld.~~

~~2° voorkomen op de lijst bedoeld in artikel 2.~~

Art. 2.

§ 1. De Psychologencommissie bedoeld in artikel 3 houdt een lijst bij van de personen die voldoen aan de voorwaarden bedoeld in artikel 1, 1°, en die de titel van psycholoog wensen te dragen.

§ 2. De personen bedoeld in § 1 sturen bij een ter post aangetekende brief een voor echt verklaard afschrift van hun diploma of een getuigschrift uitgaande van de universiteit of van het Hoger Instituut, waar zij hun diploma behaald hebben en waaruit zulks effectief blijkt, naar de Psychologencommissie.

De duur van de leergang post-secundaire studies gevolgd door de houders van een diploma bedoeld in artikel 1, 1°, g, moet minimum vijf jaar zijn.

Als dat niet het geval is, moeten ze een beroepservaring bewijzen die overeenkomt met het dubbele van de ontbrekende opleidingsperiode, zonder dat de duur van de aldus vereiste beroepservaring meer dan vier jaar mag bedragen.

§ 3. Personen die opgenomen werden op de lijst kunnen er te allen tijde op eigen verzoek van geschrappt worden.

§ 4. De houders van een diploma vermeld in artikel 1, 1°, g van deze wet hebben het recht om van hun wettelijke opleidingstitel van de Staat van oorsprong of van herkomst en eventueel van de afkorting ervan gebruik te maken in de taal van deze Staat. In dit geval moet die titel gevolgd worden door de naam en de plaats van de instelling of van de examencommissie die deze titel heeft verleend.

HOOFDSTUK II. - Psychologencommissie.

Art. 3.

§ 1. De Psychologencommissie - hierna de Commissie - is een onafhankelijk organisme met zetel in het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad.

§ 2. Op voorstel of na advies van de Commissie, stelt de Koning haar reglement van orde vast.

§ 3. De werkingskosten van de Commissie worden gedragen volgens de regelen door de Koning bepaald.

§ 4. Aan het lidmaatschap van de Commissie is geen bezoldiging verbonden. Het bedrag van de taakvergoeding van haar voorzitter wordt door de Koning vastgesteld.

Art. 4.

Benevens de bijzondere opdrachten die haar in deze wet worden toevertrouwd, heeft de Commissie tot taak de bevoegde Ministers van advies te dienen, op verzoek of op eigen initiatief, inzake alle materies betreffende de titel van psycholoog.

Art. 5.

§ 1. De Commissie is, de voorzitter uitgenomen, samengesteld uit zestien vertegenwoordigers van de erkende nationale beroepsfederaties van psychologen bedoeld in artikel 7.

§ 2. De Commissie wordt om de vier jaar op 1 oktober vernieuwd.

§ 3. De duur van het mandaat van alle leden van de Commissie bedraagt eveneens vier jaar. Elk mandaat is slechts eenmaal hernieuwbaar.

Art. 6.

De Koning benoemt de voorzitter van de Commissie onder de raadsheren in de hoven van beroep. De Koning wijst tevens een plaatsvervangend voorzitter aan, die de voorzitter ook zal opvolgen tot aan het einde van diens mandaat in geval van overlijden of ontslag.

Art. 7.

§ 1. Om als nationale beroepsfederatie te worden erkend, dient de aanvragende federatie te bewijzen :

- 1° dat haar werking uitsluitend de studie, de bescherming en de bevordering van de professionele, socio-economische, morele en wetenschappelijke belangen van de psycholoog tot doel heeft;
- 2° dat zij een werkelijke activiteit heeft op het gebied van minstens vijf provincies en daar haar statuten de toetreding van leden niet afhankelijk stellen van voorwaarden met betrekking tot de plaats van beroepsuitoefening op het gebied van het Koninkrijk;
- 3° dat zij rechtspersoonlijkheid bezit;
- 4° dat zij een vrij opgerichte en onafhankelijke vereniging is ten opzichte van de overheid;
- 5° dat zij in het algemeen alsmede voor elke in artikel 8, § 1, bedoelde professionele sector afzonderlijk voldoet aan de door de Koning gestelde voorwaarden van representativiteit.

§ 2. De Koning stelt de erkenningsprocedure vast voor de nationale beroepsfederaties. Hernieuwing van de erkenning door de bevoegde Minister is vereist vóór elke vernieuwing van de Commissie.

Art. 8.

§ 1. De vertegenwoordiging van de beroepsfederaties in de Commissie is samengesteld uit telkens vier tegenwoordigers van de vier professionele sectoren van de psychologie, te weten de P.M.S.-sector, de arbeids- en organisatiesector, de klinische sector en de sector wetenschappelijk onderzoek en onderwijs.

§ 2. Elke professionele sector wordt vertegenwoordigd in de Commissie door twee franstalige en twee nederlandstalige psychologen.

§ 3. De Koning stelt, met inachtneming van de principes van de evenredige vertegenwoordiging, de regels vast volgens welke de getalsterkte van de vertegenwoordiging van elke beroepsfederatie per professionele sector in de Commissie bepaald wordt.

§ 4. De vertegenwoordigers van de beroepsfederaties in de Commissie dienen te voldoen aan de in artikel 1 bedoelde voorwaarden.

§ 5. Wanneer een lid om welke reden ook uit de Commissie ontslag neemt of overlijdt, wordt hij tot aan het einde van zijn mandaat opgevolgd door een vertegenwoordiger van dezelfde beroepsfederatie en dezelfde professionele sector. De opvolgers worden samen met de effectieve leden aangewezen. Zij fungeren tevens als plaatsvervangers, telkens het effectief lid verhinderd zou zijn. Zij moeten eveneens voldoen aan de voorwaarden bedoeld in artikel 1.

HOOFDSTUK III. - Strafbepalingen.

Art. 9.

Hij die niet voldoet aan de voorwaarde bedoeld in artikel 1, 1°, en desalniettemin de titel van psycholoog draagt, of die gebruik maakt van een teken waaruit verkeerdelijk het recht om die titel te dragen zou kunnen worden afgeleid, wordt gestraft met geldboete van 200 tot 1 000 frank.

Art. 10.

Hij die voldoet aan de voorwaarde bedoeld in artikel 1, 1°, en die na 31 december van het tweede jaar volgend op het jaar waarin deze wet bekendgemaakt werd de titel van psycholoog nog draagt zonder te zijn opgenomen op de lijst bedoeld in artikel 2, § 1, wordt gestraft met geldboete van 100 tot 500 frank.

Art. 11.

Boek I van het Strafwetboek is, met inbegrip van hoofdstuk VII en artikel 85, van toepassing op de wanbedrijven bedoeld in de artikelen 9, 10 en 19.

HOOFDSTUK IV. - Overgangsbepalingen.

Art. 12.

Worden eveneens gemachtigd de titel van psycholoog te dragen, de personen die, vóór de inwerkingtreding van deze wet, een diploma behaald hebben aan een faculteit of een instituut voor psychologie en pedagogie van een Belgische universiteit waarvan de gelijkwaardigheid aan de in artikel 1, 1°, a) en b), bedoelde diploma's erkend is door de Minister van Middenstand, na advies van de Commissie, rekening houdende met de aanvullende vorming die, in voorkomend geval, verkregen werd in dezelfde instellingen, zelfs na de bekendmaking van deze wet.

Art. 13.

§ 1. De personen bedoeld in het vorige artikel richten bij een ter post aangetekende brief, een omstandige aanvraag tot de Minister van Middenstand vóór 31 december van het tweede jaar volgend op het jaar waarin deze wet werd bekendgemaakt.

§ 2. De Minister neemt zijn beslissing binnen drie maanden na de ontvangst van de aanvraag, na advies van de Commissie.

De aanvrager wordt, op zijn verzoek, gehoord door de Commissie.

De beslissing wordt bij een ter post aangetekend schrijven medegedeeld.

Bij een positieve beslissing wordt de aanvrager opgenomen in de lijst bedoeld in artikel 2, § 1.

Art. 14.

§ 1. Zijn tevens gemachtigd de titel van psycholoog te dragen met alle rechten daaraan verbonden, de personen ten aanzien van wie de bij artikel 15 ingestelde Erkenningscommissie een gunstige beslissing heeft genomen overeenkomstig artikel 16, of ten aanzien van wie de Minister van Middenstand een gunstige beslissing heeft genomen overeenkomstig artikel 17.

De in het vorige lid beoogde personen moeten op de datum van de inwerkingtreding van deze wet houder zijn van een diploma in de psychologie behaald in het hoger onderwijs buiten de universiteit dat door de Staat of door de Gemeenschap georganiseerd, erkend of gesubsidieerd wordt, en gedurende ten minste drie jaar of vier jaar naargelang van het behaalde diploma een beroep hebben uitgeoefend dat verband houdt met de psychologie.

§ 2. De personen bedoeld in § 1 moeten een aanvraag indienen bij de Minister van Middenstand binnen twaalf maanden te rekenen van de inwerkingtreding van deze wet.

Bij de aanvraag moeten de volgende documenten gevoegd worden :

- een eensluidend verklaard afschrift van het behaalde diploma in de psychologie of een attest van de instelling die het diploma heeft uitgereikt;

- een getuigschrift tot staving van het feit dat de aanvrager gedurende ten minste drie jaar een beroep heeft uitgeoefend dat verband houdt met de psychologie indien een A1-diploma behaald werd in het dagonderwijs en gedurende ten minste vier jaar indien een B1-diploma behaald werd in de avondleergangen van het onderwijs voor sociale promotie.

De Minister van Middenstand geeft een bewijs van ontvangst van de aanvraag. Het ontvangstbewijs geldt als voorlopige machtiging om de titel van psycholoog te voeren tot de Erkenningscommissie of de Minister van Middenstand hun beslissing genomen overeenkomstig de artikelen 16 of 17, kenbaar hebben gemaakt.

Onverminderd de toepassing van het vorige lid, mogen de personen bedoeld in § 1 voorlopig de titel van psycholoog voeren gedurende de in het eerste lid bedoelde periode van twaalf maanden.

Art. 15.

§ 1. Bij het Ministerie van Middenstand wordt binnen twee maanden na de inwerkingtreding van deze wet een Erkenningscommissie ingesteld, die tot taak heeft de aanvragen te onderzoeken die door de in artikel 14 bedoelde personen aan de Minister worden toegezonden.

§ 2. De Erkenningscommissie wordt voorgelezen door een andere magistraat dan de voorzitter van de Psychologencommissie bedoeld in artikel 3 van deze wet.

De Erkenningscommissie bestaat uit een nederlandstalige kamer en een franstalige kamer.

Elke kamer bestaat voor de helft uit ambtenaren van het Ministerie van Middenstand die geen houder zijn van een diploma bedoeld in artikel 1 van deze wet, en voor de helft uit afgevaardigden gelijkelijk afkomstig van de Belgische Federatie van psychologen en van beroepsorganisaties en de beroepsverenigingen van de gediplomeerden in de psychologie van het hoger onderwijs buiten de universiteit.

Art. 16.

De Erkenningscommissie doet bij een gemotiveerde beslissing uitspraak binnen zes maanden te rekenen van de indiening van de aanvraag bedoeld in artikel 14.

De aanvrager kan vragen te worden gehoord, eventueel bijgestaan door een raadsman.

De erkenningscommissie stelt de aanvrager in kennis van haar beslissing bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs.

Wordt er binnen de in het eerste lid gestelde termijn geen beslissing genomen, dan kan de aanvrager ervan uitgaan dat de titel van psycholoog erkend is.

Art. 17.

Wordt de aanvraag door de Erkenningscommissie afgewezen, dan kan de aanvrager binnen vijfenveertig dagen na de kennisgeving van de beslissing bij de Minister van Middenstand beroep instellen. De Minister geeft een bewijs van ontvangst van het beroep af.

De Minister doet bij een gemotiveerde beslissing uitspraak binnen zes maanden te rekenen van de datum waarop beroep werd ingesteld. Hij stelt de verzoeker in kennis van zijn beslissing bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs.

Wordt er binnen de in het tweede lid gestelde termijn geen beslissing genomen, dan kan de aanvrager ervan uitgaan dat de titel van psycholoog erkend is.

Art. 18.

Wanneer ten aanzien van de aanvrager een gunstige beslissing is genomen door de Erkenningscommissie of door de Minister van Middenstand, of wanneer geen beslissing is genomen binnen de termijnen gesteld in de artikelen 16, vierde lid, of 17, vierde lid, zendt de aanvrager aan de Psychologencommissie bedoeld in artikel 3 van deze wet bij een ter post aangetekende brief een afschrift van de genomen beslissing of van het ontvangstbewijs van de aanvraag of van het beroep.

De Psychologencommissie schrijft de aanvrager onverwijld in de lijst bedoeld in artikel 2 van deze wet.

Art. 19.

§ 1. Artikel 9 is niet van toepassing op de personen bedoeld in de artikelen 12 en 14.

§ 2. Hij die valt onder het toepassingsgebied van artikel 12 en na 30 juni van het achtste jaar volgend op het jaar waarin deze wet werd bekendgemaakt de titel van psycholoog nog draagt zonder te zijn opgenomen in de lijst bedoeld in artikel 2, § 1, wordt gestraft met geldboete van 100 tot 500 frank.

Art. 20.

De Koning kan de bepalingen van deze wet wijzigen evenals haar uitvoeringsbesluiten met het doel de omzetting in het interne recht te verzekeren van de Richtlijn 89/48/EEG van de Raad van 21 december 1988 betreffende een algemeen stelsel van erkenning van hogeronderwijsdiploma's waarmee beroepsopleidingen van ten minste drie jaar worden afgesloten.